

На фото студенти ННМІ СумДУ Анна Кобилецька та Максим Яковенчук під час проведення інтерв'ю

ПРЕСРЕЛІЗ

Студенти ННМІ під керівництвом професора кафедри Ірини Мудренко взяли участь в міжнародному проєкті Beyond Trauma: «Лікарі світу – Греція» що досліджував психічне здоров'я молоді в Україні

Війна в Україні спричинила масштабні психологічні травми, вимушене переміщення населення та численні втрати, водночас загострившись проблеми у сфері психічного здоров'я, що існували раніше. За даними дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), проведеного у 2025 році, приблизно 72% дорослого населення повідомили про проблеми з психічним здоров'ям протягом попереднього року [1]. Особливо вразливими є діти та підлітки: за оцінками, 3,5 мільйона українських дітей перебувають у групі ризику розвитку депресії та/або посттравматичного стресового розладу [2]. Розуміння того, як підлітки переживають психологічний дистрес, долають життєві труднощі та звертаються по підтримку, має вирішальне значення для розвитку ефективних і доступних послуг у сфері психічного здоров'я.

Netherlands Enterprise Agency

The project is funded by the Netherlands Enterprise Agency

Саме ці питання лежать в основі нещодавно опублікованого дослідження **«Оцінка ситуації у громадах щодо психічного здоров'я молоді в Україні» (Community Appraisal on Youth and Mental Health in Ukraine)**, проведеного організацією **«Лікарі світу – Греція» (Médecins du Monde – Greece, MdM-Greece)** у межах проєкту *Beyond Trauma*.

Дослідження проводилося з жовтня 2025 року до січня 2026 року та включало **29 інтерв'ю з ключовими інформантами (Key Informant Interviews – KIIs)** і **21 фокус-групову дискусію (Focus Group Discussions – FGDs)** за участю **156 осіб**. Це дозволило зібрати різноманітні погляди та досвід підлітків, батьків, фахівців у сфері психічного здоров'я й освіти, а також представників місцевих громад. Дослідження охопило чотири області України з різним рівнем впливу тривалої війни: **Чернівецьку, Сумську, Харківську та Хмельницьку**.

Результати дослідження демонструють, як пов'язаний із війною психологічний дистрес впливає на емоційний, соціальний і фізичний стан молодих людей, водночас підкреслюючи важливу роль стосунків з однолітками, неформальних мереж підтримки та повсякденних стратегій подолання стресу. Дослідження також виявляє суттєві бар'єри на шляху звернення по професійну допомогу, зокрема стигматизацію, недостатню обізнаність із питаннями психічного здоров'я та труднощі у спілкуванні між підлітками й дорослими.

У межах дослідження розглянуто п'ять основних тематичних напрямів: обізнаність щодо психічного здоров'я; психологічний дистрес, пов'язаний із війною; системи підтримки та поведінка щодо звернення по допомогу; стратегії подолання труднощів; цифрове середовище. Отримані результати стали основою для розроблення практичних рекомендацій для фахівців у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (MHPSS), закладів освіти, громадських організацій, місцевих зацікавлених сторін та виконавців програм. Ці рекомендації спрямовані на зміцнення **доступних, орієнтованих на потреби молоді послуг із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки на рівні громад, заснованих на принципах ступеневої допомоги (stepped care)**.

Наукове керівництво дослідженням здійснював **д-р Том Гендрікс (Dr Tom Hendriks)** із Тілбурзького університету (Нідерланди), за участю **д-ра Йоопа де Йонга (Dr Joop de Jong)** з Амстердамського університетського медичного центру (Amsterdam UMC, Нідерланди) як старшого радника проєкту. Дослідження реалізовано у тісній співпраці з науковцями **Харківського національного медичного університету, Сумського державного університету та Буковинського державного медичного університету**, а також командою проєкту MdM-Greece.

Реалізація цієї роботи стала можливою завдяки міцному партнерству між організаціями та фахівцями з Греції, України й Нідерландів. Саме спільна відданість справі, ентузіазм і наполегливість усіх учасників дозволяють зробити вагомий внесок у тривалі та системні зусилля, спрямовані на покращення психічного здоров'я і психосоціального благополуччя молодих людей, які постраждали від війни.

Отримані результати формують науково обґрунтовану основу для зміцнення та розширення програм і послуг у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (MHPSS) в Україні. Крім того, вони можуть бути використані для підтримки української молоді в інших країнах, зокрема тих, що приймають вимушено переміщених осіб.

На основі даних дослідження також було опубліковано наукову статтю *"Character Strengths Under Collective Adversity: A Thematic Analysis of Strengths in Wartime Ukraine"* у журналі *Medical Research Archives* Європейського медичного товариства (том 14, випуск 10) 31 жовтня 2026 року. У статті розглядаються особистісні та пов'язані зі стосунками сильні сторони, зокрема саморегуляція, наполегливість і надія, які учасники дослідження визначили як важливі ресурси для подолання підлітками труднощів воєнного часу. DOI: https://doi.org/10.18103/mra.2026.0549

Netherlands Enterprise Agency

The project is funded by the Netherlands Enterprise Agency

Дослідження відображає послідовну відданість організації **«Лікарі світу – Греція»** зміцненню системи психічного здоров'я в Україні шляхом залучення наукової експертизи, впровадження доказових підходів, розвитку академічного партнерства та посилення потенціалу місцевих фахівців і установ.

Передусім дослідження підкреслює важливість того, щоб голоси молодих людей, їхній життєвий досвід і психологічна стійкість посідали центральне місце у формуванні політик і програм у сфері психічного здоров'я.

--

Дослідження проведено в межах проєкту «Beyond Trauma», який реалізується консорціумом партнерських організацій: AIDS Foundation East-West (AFEW Ukraine), Українським фондом «Крок за кроком» (USSF), «Лікарі світу – Греція» (MdM-Greece), «Лікарі світу – Нідерланди» (MdM-NL), War Child Netherlands та War Child Alliance, який очолює консорціум.

Висловлюємо щиру вдячність Нідерландському агентству підприємництва (Netherlands Enterprise Agency – RVO), чия стабільна фінансова підтримка та довгострокова відданість стали надійною основою для проведення цього дослідження.

Джерела

[1] World Health Organization (2025). *Health needs assessment of the adult population in Ukraine.* https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/db496ed9-2745-4720-890d-ff24c34c07fb/content

[2] Badanta, B., De la Plata-Blasco, M. M., Lucchetti, G., & González-Cano-Caballero, M. (2024). *The social and health consequences of the war for Ukrainian children and adolescents: A rapid systematic review.* Public Health, 226, 74–79.